

Història de l'Art Antic i Medieval

2014/2015

Codi: 100025

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Joan Duran Porta

Correu electrònic: Joan.Duran@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

L'assignatura pretén oferir una panoràmica equilibrada i bàsica de la història de l'art, des de les primeres civilitzacions fins a la fi del món medieval. Té la voluntat de proporcionar als alumnes les claus de lectura bàsiques per al coneixement dels criteris i recursos artístics dels diversos períodes estudiats, i per a entendre les diferències i les relacions entre ells. L'estudi se centra en un context fonamentalment mediterrani i europeu, bé que s'aborden també els antecedents artístico-culturals d'aquest context, situats al Pròxim Orient i a Egipte, sense els quals és impossible comprendre la gènesi i primera evolució de l'art occidental.

Objectius específics:

1-Proporcionar a l'alumne un coneixement bàsic de l'evolució de la pràctica artística en el món occidental, des del III mil·lenni aC. fins al segle XV.

2-Analitzar les obres principals o més representatives de cadascun dels períodes estudiats, contextualitzant-les històricament i valorant-ne les característiques tècniques, tipològiques, formals, estilístiques i iconogràfiques.

3-Capacitar l'estudiant per a identificar correctament les obres d'art en el seu context cronològic, a partir d'una lectura que parteix del concret (l'obra específica) per explicar l'abstracte (els trets generals de cada període artístic).

Competències

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Analitzar les normatives legals sobre patrimoni cultural i natural.
- Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Utilitzar adequadament els recursos i les metodologies que s'empren en l'estudi de la cultura contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el marc legal dels drets d'autoria en cinematografia.
2. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge cinematogràfica.
3. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic.
4. Dissenyar programes museogràfics o de gestió del patrimoni artístic.
5. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració de l'objecte artístic de l'avantguarda i de les últimes tendències artístiques.
6. Identificar les imatges artístiques situant-les en el seu context cultural.
7. Preparar una proposta d'exposició a partir d'un material proporcionat.
8. Reconstruir el panorama artístic del món contemporani.
9. Relacionar les creacions artístiques de diferents èpoques amb altres fenòmens culturals.

Continguts

S'exposa a continuació el programa de continguts general de l'assignatura. La manca de temps suficient per a abordar l'estudi de tots ells fa necessària una selecció dels temes, que es detallarà a principi de curs.

1. L'art antic al Pròxim Orient: Els orígens: arquitectura i arts figuratives a Sumer. Continuïtat de l'art mesopotàmic: art accadi, neosumeri i paleobabilònic. Els imperis del II mil·lenni aC: Assíria i Babilònia. Regions perifèriques: els hitites.

2. L'art antic a Egipte: Introducció i aspectes cronològics. Art de l'imperi antic: arquitectura monumental, definició del cànon escultòric, pintura funerària. Art de l'imperi mig: temples i recintes funeraris, evolució de l'escultura i auge de la decoració mural. Art de l'imperi nou: arquitectura monumental i evolució de la plàstica; el període d'Amarna. L'art a l'Egipte tardà: sota l'hel·lenisme.

3. Art grec: Els precedents: art de les cíclades, art minoic, art micènic. El mite com a fonament iconogràfic. La Grècia arcaica: creació d'un model arquitectònic, escultura arcaica (kouroi i koré), ceràmica pintada. Grècia clàssica: arquitectura religiosa i decoració, el naturalisme en l'escultura. Grècia i l'hel·lenisme: difusió geogràfica i tendències monumentals dels segles III-II aC.

4. Art romà: Els precedents: l'art etrusc i la importància de l'hel·lenisme. Art republicà: arquitectura monumental i domèstica, el retrat com a paradigma, els estils pompeians en la pintura. L'Imperi: l'arquitectura com a expressió política: temples, edificis per a l'oci, arcs honoraris. Evolució de la plàstica fins al segle III.

5. Art de l'antiguitat tardana (s. IV-VI): Context històric: el baix Imperi i els primers regnes bàrbars. Evolució de l'arquitectura romana: palaus, basíliques. El cristianisme i els nous models de temple. Escultura: del naturalisme a l'expressió conceptual. Pintura i mosaic: models pagans i models paleocristians. De Roma a Bizanci. L'art a l'imperi oriental fins a al segle VII. Arquitectura a l'època de Justinià. Escultura i arts de l'objecte.

6. Una mirada a Bizanci (s. VIII-XV): Caràcter de l'Imperi bizantí. El període iconoclasta i la lluita per les imatges. La plenitud de l'imperi en època macedònica i comnena. Esglésies, monestirs, palaus. La decoració mural: tècniques, iconografia. Arts figuratives: miniatura, pintura d'icones, escultura, orfebreria. Evolució i característiques de l'art tardobizantí.

7. Art de l'alta Edat Mitjana (s. VI-X): Contextos: una edat obscura? El pes de l'herència tardoantiga en l'art dels regnes bàrbars. La Hispània visigoda, la Itàlia longobarda i Gàl·lia merovíngia. Especificitats de les illes britàniques. L'imperi carolingi i la renovatio cultural. L'arquitectura monumental i els seus valors iconogràfics. Arts plàstiques: miniatura, iveri, orfebreria. El món germànic: els otònides i la continuïtat de l'art imperial als segles X-XI. Un paral·lel hispànic: l'art de la monarquia asturiana.

8. Panorama de l'art islàmic: Característiques generals de l'art islàmic. Arquitectura: la mesquita omeia i abbàssida. L'art islàmic al nord d'Àfrica: els fatimites. Caràcter i especificitat de l'art andalusí: del califat a les taifes. Evolució arquitectònica: perses, mamelucs, otomans. La miniatura i les arts decoratives.

9. El romànic: Significació i orígens del romànic en l'entorn de l'any 1000. Època de forja: l'arquitectura monumental del primer romànic, la recuperació de la plàstica. El romànic ple: catedrals i monestirs. La decoració dels edificis: escultura arquitectònica i pintura mural. El mobiliari litúrgic de les esglésies. Arts sumptuàries: miniatura, orfebreria, teixits. El romànic tardà i l'estil 1200.

10. El gòtic: L'inici del gòtic a l'Illa de França: Süger i Saint-Denis. Les noves catedrals i la seva decoració: naturalisme i classicisme en el gòtic francès. Altres models: Itàlia, el món germànic, el gòtic meridional. Les arts del color: miniatura, pintura, vitrall. La crisi de 1348 i la reformulació del món medieval. El gòtic internacional i l'esclat de les arts del luxe. Valors del naturalisme franco-flamenc. Flandes i la Toscana com a models d'evolució en la plàstica al segle XV.

Metodologia

L'assignatura es fonamenta en la classe magistral, on el discurs s'acompanya de projecció d'imatges en pwp i es basa en l'anàlisi concret de les obres d'art per evocar a partir d'elles les característiques generals de la producció artística de cada període estudiat. Es completarà la formació amb lectures proposades a classe, i amb l'assistència optativa a exposicions i museus de contingut relacionat amb el temari.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	
Tipus: Supervisades			
Lectures específiques	10	0,4	
Tutories	5	0,2	
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	60	2,4	
Recull i anàlisi d'imatges	20	0,8	
Visita a museus o exposicions	10	0,4	

Avaluació

L'avaluació es realitza a partir de la nota mitjana de tres exàmens parcials, cadascun dels quals compta un 33% de la nota final. Cadascun d'aquests exàmens es basa en la identificació visual de diverses obres d'art analitzades a classe, i en la resposta breu a una qüestió teòrica plantejada també al voltant de les imatges. Els criteris per a la possibilitat de reavaluació es detallaran específicament a principis de curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmens parcials (3)	100%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

BANGO, I., Alta Edad Media. De la tradición hispanogoda al románico, Madrid, 1989

BANGO, I., El arte románico, Madrid, 1989

- BANGO, I. & C. ABAD, Arte medieval I, Madrid, 1996
- BANGO, I. & G. BORRÁS, Arte bizantino y Arte del Islam, Madrid, 1996
- BECKWITH, J., Arte paleocristiano y bizantino, Madrid, 1997 (1979)
- BENDALA, M. & M. J. LÓPEZ GRANDE, Arte egipcio y del Próximo Oriente, Madrid, 1996
- BOARDMAN, J., El arte griego, Barcelona, 1991 (1967)
- BIANCHI BANDINELLI, R. & E. PARIBENI, El arte de la Antigüedad clásica. Grecia, Madrid, 1998
- BIANCHI BANDINELLI, R. & M. TORELLI, El arte de la Antigüedad clásica. Etruria-Roma, Madrid, 2000
- FRANKFORT, H., Arte y arquitectura del Oriente antiguo, Madrid, 1982 (1954)
- FRANKL, P., Arquitectura gótica, Madrid, 2002
- GOMBRICH, E. H., Història de l'art, 2002 (1950)
- GRABAR, O., La formación del arte islámico, Madrid, 2000.
- KRAUTHEIMER, R., Arquitectura paleocristiana y bizantina, Madrid, 1984
- LASKO, P., Arte sacro 800-1200, Madrid, 1999 (1972)
- MARTÍNEZ DE LA TORRE, C. et alt., Historia del arte antiguo en Egipto y Próximo Oriente, Madrid, 2009
- POLLIT, J., El arte helenístico, Madrid, 1989 (1986)
- PREZIOSI, D. & L. A. HITSCOCK, Aegean Art and Architecture, Oxford, 1999
- SMITH, W. S., Arte y arquitectura del Antiguo Egipto, Madrid, 2000.
- VERGNOLLE, E., L'art roman en France, París, 1994
- WILLIAMSON, P., Escultura gótica, 1140-1300, Madrid, 2000
- YARZA, J. & M. MELERO, Arte medieval II, Madrid, 1996